

KLASA: 007-04/26-03/001

UR.BROJ: 251-75-01-26-02

ZAGREB, 26. ožujka 2026.

Na temelju članka 19. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (N.N. br.: 119./22), članka 16. Statuta Sveučilišta u Zagrebu Kineziološkog fakulteta, Fakultetsko vijeće na 5. redovitoj sjednici akademske 2025./2026 održane dana 26. ožujka 2026. godine donosi

Smjernice korištenja alata umjetne inteligencije (UI) u nastavi, istraživačkom i stručnom radu i administrativnim poslovima na Sveučilištu u Zagrebu Kineziološkom fakultetu

UVOD

Generativna UI posljednjih se godina brzo razvija, omogućujući stvaranje raznovrsnog digitalnog sadržaja značajno mijenjajući obrazovne i znanstveno-istraživačke procese. Istodobno, njezina primjena donosi i određene rizike, uključujući mogućnost širenja dezinformacija, pojavu pristranosti i pitanja zaštite intelektualnog vlasništva.

Sveučilište u Zagrebu Kineziološki fakultet (u daljnjem tekstu: Fakultet) prepoznaje sve veću važnost i rasprostranjenost alata UI u suvremenom društvu, kao i njihov potencijal za unapređenje obrazovnog procesa i znanstveno-istraživačkog rada. Istodobno, Fakultet je svjestan zakonskih, etičkih i profesionalnih izazova povezanih s korištenjem alata UI u nastavi, istraživačkom i stručnom radu u području kineziologije i poslovnim procesima na Fakultetu.

Polazeći od navedenoga, Fakultet donosi smjernice za odgovorno korištenje alata UI s ciljem osiguravanja njihove etične, transparentne i odgovorne primjene u svim područjima djelovanja Fakulteta, utemeljene na sljedećim načelima:

(I) Načelo humanocentričnosti i akademske svrhovitosti

Fakultet prepoznaje važnost korištenja alata UI za razvoj digitalnih kompetencija, unapređenje procesa poučavanja i učenja i povećanje učinkovitosti rada nastavnika, studenata i stručnih suradnika. Alati UI moraju služiti ljudskim vrijednostima, akademskoj misiji i dobrobiti zajednice i ne smiju zamjenjivati ljudsku odgovornost i stručnu prosudbu.

(2) Načelo zakonitosti, transparentnosti i zaštite podataka
Fakultet dopušta korištenje alata UI u nastavi, znanstveno-istraživačkom i stručnom radu i u drugim poslovnim procesima, pod uvjetom da je takvo korištenje zakonito, transparentno i etički prihvatljivo i da osigurava zaštitu povjerljivih i osobnih podataka.

(3) Načelo odgovornosti, pouzdanosti i usklađenosti s pravnim okvirom
Ovim smjernicama Fakultet utvrđuje način korištenja alata UI, promičući načela pouzdanosti, poštenja, transparentnosti, zaštite privatnosti i intelektualnog vlasništva, pravednosti i odgovornosti, u skladu s Aktom o umjetnoj inteligenciji (Uredba (EU) 2024/1689), Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR) (Uredba (EU) 2016/679) i drugim relevantnim propisima i politikama u području obrazovanja i znanstveno-istraživačkog rada.

Primjena alata UI i akademska čestitost

Akademska čestitost temeljna je vrijednost nastavnog, znanstveno-istraživačkog i stručnog rada Fakulteta i u cijelosti se primjenjuje i u kontekstu korištenja alata UI.

Korisnici alata UI dužni su kritički procijeniti rezultate koje alati generiraju, osigurati točnost i relevantnost sadržaja i preuzeti punu odgovornost za konačni rad.

Transparentno navođenje korištenja alata UI podrazumijeva jasno i istinito navođenje u kojoj mjeri su UI korišteni, na način koji omogućuje razlučivanje doprinosa autora od doprinosa alata. Neprimjerenim korištenjem alata UI, autor podliježe kršenju Etičkog kodeksa Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (članak 15.-17.) i daljnjem stegovnom postupku. Transparentno navođenje uporabe UI-ja smatra se dijelom akademske čestitosti.

Korištenje alata UI u izradi seminarskih, završnih i diplomskih radova, doktorskih disertacija i znanstvenih i stručnih publikacija, nastavnih materijala i drugih oblika akademskog rada dopušteno je isključivo ako je u skladu s načelima akademske čestitosti, osobito u pogledu samostalnosti rada, izvornosti sadržaja i pravilnog navođenja izvora.

Neprihvatljivim se smatra korištenje alata UI na način kojim se:

- sadržaj generiran alatima UI prikazuje kao vlastiti autorski rad bez odgovarajuće provjere i referenciranja
- zaobilaze ciljevi učenja ili postupci provjere znanja

- koriste alati UI za izradu rada u cijelosti kada je zadatak osmišljen radi provjere samostalnog rada i razvoja specifičnih kompetencija
- narušava vjerodostojnost znanstvenih ili stručnih rezultata
- prikriva stvarni doprinos studenta, nastavnika ili istraživača
- manipulira, izmišlja ili fabricira podatke, izvore, citate ili rezultate istraživanja
- generiraju recenzije, evaluacije ili stručna mišljenja bez stvarne stručne analize i preuzimanja odgovornosti
- koristi alat UI u postupcima vrednovanja znanja (npr. tijekom ispita ili drugih oblika provjere znanja)
- neovlašteno obrađuju ili dijele osobni, povjerljivi ili neobjavljeni podaci putem alata UI.

Korištenje alata UI u nastavnom procesu

U visokoškolskoj nastavi alati UI predstavljaju sredstvo potpore učenju i poučavanju, a ne zamjenu za intelektualni napor, kritičko mišljenje i stručnu prosudbu. Njihova primjena mora biti usmjerena na unapređenje kvalitete nastave i ostvarenje ishoda učenja, uz očuvanje akademskih vrijednosti i odgovornosti svih sudionika obrazovnog procesa.

Korištenje alata UI u nastavi temelji se na načelima humanocentričnosti, obveznog ljudskog nadzora i provjere rezultata, transparentnosti uporabe, kritičkog promišljanja i osviještenosti o mogućim pristranostima, zaštite osobnih i povjerljivih podataka i očuvanja akademskog integriteta.

Odgovorno korištenje alata UI pretpostavlja razvoj pismenosti o UI i kritičkog mišljenja.

Smjernice za nastavnike

- Alate UI dopušteno je koristiti na pedagoški odgovoran način kada njihova primjena doprinosi kvaliteti nastave i ostvarenju ishoda učenja. Nastavnici su dužni provjeriti točnost i prikladnost sadržaja generiranog alatima UI prije njegove uporabe.
- Nastavnici trebaju jasno komunicirati studentima je li i u kojoj mjeri dopušteno korištenje alata UI u pojedinom kolegiju ili nastavnom zadatku. Smjernice korištenja UI trebaju biti sastavni dio materijala svih kolegija koji se izvode na Fakultetu.

Nastavnici imaju pravo ograničiti ili zabraniti korištenje alata UI u pojedinim oblicima nastave ili provjere znanja.

- Nastavnici ne smiju automatizirano koristiti alate UI u postupcima vrednovanja bez ljudskog nadzora. Odluke o ocjenjivanju, napretku i statusu studenata moraju biti utemeljene na stručnoj procjeni nastavnika, u skladu s unaprijed definiranim kriterijima.
- Nastavnici ne smiju unositi osobne ili povjerljive podatke o studentima ili poslovne podatke Fakulteta u javno dostupne sustave UI.
- Nastavnik zadržava punu odgovornost za sadržaj nastave, postupke vrednovanja i poštivanje akademskih standarda.
- Nastavnici su dužni kontinuirano se educirati o mogućnostima, ograničenjima i etičkim aspektima primjene UI.

Smjernice za studente

- Studentima je dopušteno koristiti generativne alate UI (npr. ChatGPT, Google Gemini, Copilot Chat i sl.) za razvoj akademskih vještina, pomoć u učenju i podršku studiju. Alate UI potrebno je koristiti u skladu s uputama nastavnika ili mentora i poštovati pravila definirana za pojedini kolegij ili zadatak.
- Alati UI mogu biti korisni za strukturiranje sadržaja, pojašnjenje pojmova, jezičnu doradu, potporu u čitanju i razvoju ideja, ali ne smiju zamijeniti vlastiti rad, razumijevanje i kritičko promišljanje. Korištenje UI ne smije narušavati načelo samostalnosti rada niti služiti za zaobilazanje ishoda učenja. Student zadržava punu etičku i akademsku odgovornost za točnost, vjerodostojnost i sadržaj konačnog rada koji predaje.
- S obzirom na to da alati UI mogu generirati netočne ili izmišljene informacije (tzv. halucinacije), koristiti zastarjele ili pristrane podatke i davati različite odgovore na iste upite, studenti su dužni provjeriti rezultate u relevantnim znanstvenim i stručnim izvorima prije njihove uporabe. Zabranjeno je cjelovito i nekritičko preuzimanje sadržaja generiranog UI bez provjere i analize i predstavljanja kao vlastitog autorskog djela. Parafraziranje ili prepravljavanje izvora uz pomoć alata umjetne inteligencije dopušteno je samo uz prethodni uvid u izvor i njegovo pravilno navođenje. Oslanjanje isključivo na sadržaj koji generira umjetna inteligencija, bez stvarnog uvida u izvor koji se navodi, i njegovo predstavljanje kao pročitano izvora smatra se plagijatom.

- Student je dužan jasno navesti kada su i na koji način alati UI korišteni u izradi nastavnog zadatka ili seminarskog rada, sukladno uputama nastavnika. U tekstu rada potrebno je označiti dijelove u čijoj je izradi korišten alat UI. U popisu literature, ovisno o primijenjenom alatu, referenca se može navesti na sljedeći način:
 - OpenAI. (2026). ChatGPT (GPT-5 model) [Veliki jezični model]. <https://chat.openai.com/>
- Studenti ne smiju unositi povjerljive, osjetljive, privatne ili neobjavljene podatke u javno dostupne alate UI.

Primjena alata UI u istraživačkom radu

Generativna UI može biti koristan alat u istraživačkom radu, ali njezina uporaba zahtijeva jasno definirane granice, odgovornosti i stalni ljudski nadzor. Istraživačima se savjetuje da uporabu alata UI tumače u kontekstu standarda dobre istraživačke prakse i akademske čestitosti: istinitosti i transparentnosti, poštivanja autorstva, objektivnosti i nepristranosti, pouzdanosti i ponovljivosti, odgovornog rukovanja podacima, etičkog postupanja prema sudionicima, odgovornog autorstva i suradnje, odgovorne uporabe tehnologije i otvorenosti znanosti. Uporaba UI mora biti usklađena s važećim pravnim okvirima.

Smjernice za istraživače:

- Istraživači su u potpunosti odgovorni za integritet sadržaja generiranog ili podržanog alatima UI. Potrebno je kritički pristupiti rezultatima UI, svjesni njihovih ograničenja poput pristranosti, „halucinacija” i netočnosti. Sustavi UI ne mogu biti autori ni koautori; autorstvo i odgovornost leže isključivo na istraživačima. Ljudski nadzor mora biti osiguran u svim fazama istraživačkog procesa, od oblikovanja ideje do objave rezultata.
- Istraživači trebaju jasno navesti koje su alate UI koristili u istraživanju (npr. u metodologiji rada) i opisati njihov utjecaj na istraživački proces. Potrebno je dokumentirati verziju alata, datum i način korištenja i, gdje je primjenjivo, omogućiti uvid u ulazne i izlazne informacije (upite i odgovore) u skladu s načelima otvorene znanosti. Istraživači moraju paziti na moguće plagiranje, poštovati tuđe autorstvo i pravilno citirati izvore i sadržaj generiran alatima UI.

- Potrebno je voditi računa o privatnosti, povjerljivosti i autorskim pravima, budući da se ulazni podaci uneseni u sustav UI mogu koristiti i u druge svrhe (npr. treniranje modela). Osjetljivi, povjerljivi ili neobjavljeni podaci ne smiju se unositi bez odgovarajuće zaštite. Osobni podaci trećih osoba smiju se koristiti samo uz njihov pristanak i jasno definiranu svrhu obrade, u skladu s propisima o zaštiti podataka i intelektualnom vlasništvu.
- Istraživači su obvezni provjeriti jesu li materijali generirani alatima UI-ja u skladu s pravilima izdavača, financijera projekta i Fakulteta prije diseminacije u javnost.
- UI se ne smije koristiti u aktivnostima koje mogu utjecati na druge istraživače ili organizacije (npr. recenzije radova, evaluacija projektnih prijava), kako bi se smanjili rizici nepravednog tretmana, pogrešnih ocjena i izlaganja neobjavljenih radova drugih istraživača.
- Potrebno je procijeniti tehničke, etičke i sigurnosne implikacije alata: gdje i kako alat funkcionira, tko njime upravlja, kako se podaci pohranjuju i koje su dostupne mjere zaštite.

Zaštita podataka i sigurnost

Korištenje generativne UI u istraživačkom radu zahtijeva posebnu pažnju prema zaštiti podataka. Povjerljive, osobne i osjetljive informacije (npr. osobni podaci ispitanika/sportaša/pacijenata, klinički podaci, povjerljive istraživačke informacije) ne smiju se unijeti u obliku upita u UI alate bez odgovarajućih sigurnosnih mjera i suglasnosti.

Zaštita privatnosti u kontekstu primjene UI podrazumijeva svjesnost da unos osobnih, institucionalnih ili povjerljivih podataka u sustave UI može imati dugoročne pravne, etičke i društvene posljedice, osobito ako se ti podaci koriste za daljnje treniranje modela. Stoga je nužno jačati digitalnu pismenost, osigurati usklađenost s propisima o zaštiti podataka i razvijati sigurna institucionalna rješenja koja štite podatke i istodobno omogućuju dostupnost tehnologiji.

Kontinuirana edukacija nastavnika i studenata o korištenju alata UI

Odgovorna uporaba generativne UI u akademskom kontekstu zahtijeva sustavno i kontinuirano obrazovanje o njezinim mogućnostima, ograničenjima i rizicima, uključujući pristranost, netočnosti i etičke izazove. To podrazumijeva obuku za sigurnu i primjerenu primjenu alata UI

na Fakultetu i redovito preispitivanje i unaprjeđivanje institucionalnih smjernica o korištenju alata UI.

Razvoj pismenosti i temeljnih kompetencija u području UI može se ostvariti uvođenjem novih kolegija ili uključivanjem sadržaja o UI, etičnosti i praktičnoj primjeni u postojeće studijske programe. Posebnu važnost ima kontinuirano osposobljavanje nastavnika i istraživača za kvalitetno oblikovanje upita (engl. *prompting*), pedagoški promišljenu uporabu alata UI i kritičku evaluaciju generiranih rezultata.

Smjernice za stručno-administrativne i ostale (nenastavne) ustrojstvene jedinice Fakulteta

Alati UI mogu se koristiti u radu stručnih službi kao pomoć u obavljanju administrativnih, organizacijskih, analitičkih i komunikacijskih poslova, s ciljem unaprjeđenja učinkovitosti poslovnih procesa i kvalitete pruženih usluga. Njihova uporaba mora biti u skladu s važećim zakonodavnim okvirom, internim aktima Fakulteta i načelima transparentnosti, odgovornosti i zaštite podataka. Zaposlenici su dužni kritički procijeniti i provjeriti točnost informacija i sadržaja generiranih alatima UI prije njihove uporabe u službenim dokumentima, komunikaciji ili poslovnim odlukama. Nije dopušteno unositi osobne, povjerljive ili poslovno osjetljive podatke Fakulteta u javno dostupne sustave UI bez odgovarajućih sigurnosnih mjera i odobrenja nadležnih tijela. Korištenje alata UI ne smije zamijeniti stručnu prosudbu i profesionalnu odgovornost zaposlenika, koji zadržava punu odgovornost za sadržaj službenih dokumenata, točnost informacija i zakonitost poslovnih postupaka.

Smjernice pripremljene na temelju:

- European Parliament & Council of the European Union. (2024). Artificial Intelligence Act (Regulation (EU) 2024/1689). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>
- European Commission. (2022). *Ethical guidelines on the use of artificial intelligence (AI) and data in teaching and learning for educators*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d81a0d54-5348-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en>
- Frid, N., Brčić, M., Petrović, J., Petrović, L., & Žgaljić Keko, A. (2026). *Vodič za studente: Kako (ne) koristiti umjetnu inteligenciju na FER-u*. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet elektrotehnike i računarstva. https://www.fer.unizg.hr/_news/132335/FER_Vodic_ai_HR.pdf
- Jørgensen, T. E., & Phelan, C. (2026). *Adopting AI that serves the needs and values of universities: Final report of the EUA Task-and-Finish Group on Artificial Intelligence*. European University Association.
- Krpan, D., & Mladenović, S. (2025). *Unveiling the black box: Understanding AI in education* (B. Bachmann & A. Sander, Eds.). Luxembourg: European Digital Education Hub, European Commission. <https://europa.eu>
- Miao, F., & Holmes, W. (2023). *Guidance for generative AI in education and research* (UNESCO). UNESCO. <https://doi.org/10.54675/EWZM9535>
- Sveučilište u Rijeci. (2025). *Smjernice za odgovorno korištenje alata umjetne inteligencije*. https://uniri.hr/wp-content/uploads/2025/12/2025_12_16_Smjernice_za_odgovorno_koristenje_alata_UI-a-1.pdf
- Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike. (2024). *Smjernice za korištenje umjetne inteligencije u nastavi i studentskim radovima*. https://www.foi.unizg.hr/sites/default/files/smjernice_za_koristenje_umjetne_inteligencije_u_nastavi_i_studentskim_radovima_suzg_foi.pdf

